

Retningslinjer om erstatningsansvar

Uddrag fra Brancheorganisationen *Forsikring og Pension*

Generelt om erstatningsansvar

Har du eller dine børn lavet en skade, vil du nok føle dig moralsk forpligtet til at yde erstatning, men det betyder ikke nødvendigvis, at der er et juridisk erstatningsansvar. Noget forenklet kan man sige, at du er erstatningsansvarlig, hvis du begår en fejl eller udviser en forsømmelse eller undladelse, der bliver årsag til en skade.

De økonomiske følger

Når skaden er sket, er der i mange tilfælde nogle økonomiske konsekvenser. Nogle skader bliver betalt af skadelidtes egen forsikring, men det kan også være skadevolderen eller dennes forsikringsselskab, der skal betale.

Den almindelige erstatningsregel

Det er nødvendigt med ensartede principper for, hvornår og i hvilket omfang vi er erstatningsansvarlige for de skader, vi laver. Ud fra domspraksis er der gennem tiden udledt en regel, som kaldes den almindelige erstatningsregel. Reglen fastslår, at har du lavet en skade ved en handling eller en undladelse, der kan kaldes uagtsom eller forsætlig, så er du ansvarlig. Skaden skal kunne gøres op i penge, så erstatningskravet kan beregnes. Det kan være ødelagte ting, tabt arbejdsfortjeneste, erhvervsevnetab eller tab af forsørger.

Spørgsmålet om, hvor erstatningsansvaret skal placeres, afgøres på grundlag af domspraksis. Når en domstol skal bedømme, om en skadevolder er erstatningsansvarlig, spørger den, om en fornuftig borger kunne have undgået at lave skaden. Er svaret ja, har skadevolder begået en fejl og er dermed erstatningsansvarlig. Kunne den fornuftige borger ikke have undgået at lave skaden, er skadevolder ikke erstatningsansvarlig. Alt efter situationen vil den fornuftige borger være den fornuftige far eller mor, den fornuftige skoleelev, den fornuftige lærer osv.

Uagtsomhed medfører ansvar

- Har du opført dig som en fornuftig borger, er du ikke ansvarlig for det skete. Det kaldes hændeligt uheld.
- Har du handlet skødesløst, er du ansvarlig for det skete. Det kaldes simpel uagtsomhed.
- Har du handlet mere uforsigtigt end selv skødesløse personer, er du også ansvarlig for det skete. Det kaldes grov uagtsomhed.
- Har du lavet skaden med vilje, er du selvfølgelig også ansvarlig for det skete. Det kaldes forsætligt.

Undladelser kan også medføre ansvar I reglen om erstatningsansvar hedder det, at man også kan blive erstatningsansvarlig for sine undladelser. Undladelser er fx, at en skole ikke gruser sit isglatte fortov, eller at en lærer forsømmer sin tilsynspligt med skolebørn, så der sker en skade, der kunne være undgået.

Eksempel

Et firma havde oplodset en blokvogn i en skolegård. I et frikvarter legede en 2. klasse i skolegården, og fik blokvognen løsnet. En elev kom i klemme mellem en mur og vognen. Børnene var uden tilsyn, fordi den faste gårdvagt var censor og hans afløser havde glemt vagten.

Kommunen blev dømt erstatningspligtig, da det blev antaget, at hvis tilsynet havde været tilstede, ville gårdvagten have skredet ind mod den farlige leg og forhindret, at skaden kunne opstå.

Børns ansvar

I dansk erstatningsret er børn under 4-5 år som hovedregel ikke er ansvarlige for deres handlinger. Det skyldes, at børn under denne alder har svært ved at vurdere, hvad der er rigtigt og forkert.

Forældres hæftelsesansvar

1. juli 2009 trådte Lov om hæftelse for børns erstatningsansvar i kraft. Den betyder, at har et hjemmeboende barn under 18 år lavet en skade, som barnet kan bebrejdes, kan skadelidte nu kræve op til 7.500 kr. i erstatning fra den forælder, der har forældreretten. Er der fælles forældremyndighed, hæfter forældrene solidarisk. Dette nye ansvar kan være dækket af den ansvarsforsikring, der er tilknyttet indboforsikringen. Forældre er kun juridisk ansvarlige for deres børns handlinger, hvis skaden sker, fordi forældrene svigtede tilsynet med børnene. Men en lov fra 2009 betyder, at forældre har et hæftelsesansvar for skader, hjemmeboende børn laver

Tilsynspligten

Generelt bedømmer man forældres juridiske ansvar lempeligt, da det er umuligt altid at have børn under konstant opsyn. Tilsynspligten er størst for små børn og aftager med alderen. For større børn gælder tilsynspligten stadig. Men her går tilsynet primært ud på at forhindre børnene i at få fat på farlige ting som knive, luftbøsser og lign.

Børns eget ansvar

Børn er selv erstatningsansvarlige for deres skadevoldende handlinger. Det fremgår af Lov om erstatningsansvar, at børn under 15 år er ansvarlige for de skader, de laver, efter de samme regler som gælder for voksne: Den almindelige erstatningsregel.

Alder og normal opførsel

Når man skal finde ud af, om et barn, er ansvarlig for en skade, det har lavet, sammenligner man barnets handling med, hvordan børn på samme alder plejer at handle i en tilsvarende situation.

Har det skadevoldende barn handlet, som børn på samme alder normalt ville gøre, har barnet ikke gjort noget forkert og er ikke ansvarlig for skaden. Har barnet derimod handlet anderledes, er barnet ansvarligt. Hvis et barn bliver erstatningsansvarligt, skal barnet selv betale for skaden. Har barnet ingen penge, kan det risikere at skulle betale, når det selv er begyndt at tjene penge. De første 7.500 kr. kan skadelidte dog altid kræve betalt af den forældre, der har forældremyndigheden.

Børns ansvar i skolen

Hvis et barn laver person- eller tingskade i skolen, bliver barnet personligt erstatningsansvarlig, hvis det har handlet uagtsomt eller forsætligt. Hvis en skoleelev smadrer en rude, kan skolen kræve erstatning af eleven. Skolen har altså samme ret som andre til at kræve erstatning af en skadevolder, også når skadevolder er en elev.

Men skolen er også underkastet de samme pligter som enhver anden skadelidt – nemlig at skulle bevise, at eleven har begået en fejl. Kan skolen ikke det, er eleven ikke erstatningsansvarlig. Normalt bliver de skader, som skoleelever laver, overgivet til forældrenes indbo-ansvarsforsikring, der også dækker børnenes ansvar. Ud fra skadeanmeldelsen vil forsikringsselskabet så vurdere de nærmere omstændigheder ved skaden samt graden af uagtsomheden.

Er skaden sket ved et hændeligt uheld er barnet ikke erstatningsansvarlig, og forsikringen betaler ikke dette. Ved simpel og grov uagtsomhed betaler forældrenes ansvarsforsikring. Er handlingen forsætlig, er der ingen forsikringsdækning. Dog er det praksis, at forsikringen dækker, hvis skadevolder er under 14 år. Elever, der er fyldt 14 år, må selv betale for forsætlige skader. Her kan skadelidte dog altid kræve de første 7.500 kr. betalt af den forældre, der har forældreretten. Ansvaret kan være dækket af ansvarsforsikringen.

		Dækker ansvarsforsikringen børns erstatningsansvar?	Dækker ansvarsforsikringen forældres hæftelsesansvar?
Fra 5 til 13 år	Simpel og grov uagtsomhed	JA	JA
	Forsætlige handlinger	JA	JA
Fra 14 til 18 år	Simpel og grov uagtsomhed	JA	JA
	Forsætlige handlinger	NEJ	JA

Har skadelidte i forvejen en forsikring, der dækker det ødelagte, er der kun mulighed for at kræve erstatning, hvis skaden er lavet ved grov uagtsomhed eller med vilje. Samme regel gælder staten og kommuner, der er selvforsikrede. Er der uenighed om placering af et ansvar, er det kun domstolene, der kan træffe en afgørelse.

Børns ansvar for udstyr som skolen udleverer

Når skolen udleverer fx iPads, pc'er og skolebøger, må de selv betale, hvis deres udstyr går i stykker på grund af et hændeligt uheld, fx hvis dit barn vrider om og falder med iPad'en i hånden.

Har dit barn derimod ødelagt udstyret med vilje eller ved grov uagtsomhed, kan skolen godt forlange, at I erstatter det ødelagte. Hvis udstyret går i stykker eller bliver stjålet, fordi dit barn på anden måde har opført sig skødesløst (simpel uagtsomt), kan regningen kun ende hos jer, hvis ikke skolen er forsikret. Vær opmærksom på, at ikke alle private ansvarsforsikringer dækker skade på udstyr, som skolen har udleveret.

Årsagen er, at det bliver sidestillet med jeres egne ting, når I har dem i jeres varetægt. Undersøg derfor både, hvordan din egen forsikring dækker, og om skolen er forsikret.

Skolens ansvar

I skolen bliver forældrenes tilsyns- og oplysningspligt overtaget af skolens ansatte, som skal føre et forsvarligt tilsyn med eleverne. Er det en lærer, der har tilsynspligten, er det ham/hende, der kan blive erstatningsansvarlig. Har læreren ikke svigtet sin tilsynspligt, er han/hun ikke ansvarlig. Tilsynspligten er størst med de yngste elever. En lærer er også erstatningsansvarlig, hvis skaden skyldes en uagtsomhed hos læreren.

Skolens ansvar som arbejdsgiver

I skolen er det staten, kommunen eller den private skoles bestyrelse, der er arbejdsgiver. Selv om arbejdsgiveren hæfter for den ansattes skadevoldende handlinger, indebærer dette ikke, at den ansatte er uden erstatningspligt. I princippet er arbejdsgiveren og den ansatte direkte og solidarisk ansvarlige over for skadelidte.

Det betyder, at hvis en skade på en elev eller elevens ting skyldes en uagtsomhed eller svigtende tilsyn af en ansat, vil både arbejdsgiver og den ansatte være ansvarlige. Den ansatte som den direkte ansvarlige og arbejdsgiveren i henhold til loven om arbejdsgivers ansvar. Ifølge erstatningsansvarslovens regler er det dog normalt arbejdsgiveren alene, der bliver endelig erstatningsansvarlig.

Når en ansat bliver ansvarlig er det derfor skolen eller kommunen, der skal betale erstatning for skaden enten som selvforsikrende eller med en erhvervsansvarsforsikring.

Legeskader medfører ikke ansvar

For børn kan der opstå mange situationer, hvor de kommer til skade, uden at nogen af de implicerede børn eller voksne kan gøres ansvarlige. Skader skyldes ofte legens kropskontakt, og her er det sjældent muligt at gøre et barn ansvarligt. Men hvis en leg på skolen bliver for voldsom, er det lærernes pligt at gribe ind. Undlader de at gribe ind, kan de blive ansvarlige for skader på grund af manglende tilsyn.

Lærernes pligt til skærpet tilsyn

- I fag som sløjd, kemi, idræt og lign., der kan kaldes farebetonede.
- Ved aktiviteter uden for skolen fx lejrskole, skolerejser, idrætsarrangementer, virksomhedsbesøg m.v. Det skærpede tilsyn gælder fra afrejse til hjemkomst.

Skolens indretning

Skolens bygninger og opholdsarealer skal være indrettet på en sådan måde, at de ikke er farlige. Det påhviler lærerne at henlede de kommunale myndigheders opmærksomhed på eventuelle faremomenter.

Eksempel fra domspraksis

På sidste skoledag smed de store elever karameller til de andre skolebørn. En pige kom til skade, da hun faldt ned i en lyskasse, mens hun ledte efter karameller.

Forældrene krævede erstatning af skolen, da de mente, at der ikke var ført fornødent tilsyn med ristene eller med, at børnene ikke færdedes der.

Retten frifandt skolen. Retten mente ikke, at skolen havde handlet uforsvarligt ved ikke at have forsynet risten med særlig sikringsanordning. Desuden var der ikke ført bevis for, at risten ikke var på plads kort før uheldet, hvorfor årsagen til uheldet ikke skyldtes manglende regelmæssigt tilsyn med ristene. Det kunne heller ikke kræves, at skolen skulle sørge for, at alle elever var under konstant tilsyn.